

תמורת שלמים תיקרב. (10)

זכר לתמורה, ו"אם נקבה" לולד?

והבין אביו את דברי רב ספרא, שהוא דין על הדרשות מ"אם", לרבות ולד בעלי מומין ותמורת בעלי מומין, ולכן, אמר ליה אביו: **מסתברא לדרוש כן! כי ממקום שנתרבתה תמורת תמימין, ממה שאמרה תורה "נקבה", משם [דהיינו, מה"אם" הכתובה לצידה], מאותו מקום עצמו נתרבתה תמורת בעלי מומין. וממקום שנתרבה ולד תמימה, נתרבה ולד בעלת מום.**

אמר ליה רב ספרא לאביו: מי קאמינא לך, האם אמרתי לך ליפוך הדרשה מ"אם" זכר ומ"אם" נקבה לגבי בעלי מומין?! אנא, כוליה קרא קאמינא! על כל אותה דרשה לגבי תמימין, "זכר" לרבות את הולד ו"נקבה" לרבות את התמורה, על דרשה זו אמרתי ודנתי: אימא, למה לא נדרוש להיפך, "זכר" לרבות את התמורה, ואילו "נקבה" לרבות את הולד? (12)

וממשיכה הברייתא: מדרשות אלו, אין לי ללמוד מהן, **אלא ולד תמימין**, (11) שהאם תמימה, ותמורת תמימין, שהבהמה שבה הומרה בהמת החולין היא תמימה.

ולד בעלי מומין, ותמורת בעלי מומין, מנין שגם הן קרבין [אף על פי שהבהמה אשר ממנה באה הקדושה אינה ראויה להקרבה]?

תלמוד לומר "אם זכר". שיוכל היה הכתוב לומר "זכר ונקבה", ואמר "אם זכר", לרבות ולד בעלי מומין.

ומה שאמר הכתוב **"אם נקבה"**, בא לרבות תמורת בעלי מומין.

עד כאן הברייתא.

אמר ליה רב ספרא לאביו: ואיפוך אנא! למה דרשנו כך, ולא נדרוש להיפך, ש"אם

10. המשך לשון הברייתא בתורת כהנים [מובאת בשיטה מקובצת]: והלא דין הוא! ומה ולד שאינו נוהג בכל הקדשים כשר ליקרב — תמורה שנוהגת בכל הקדשים אינו דין שתיכשר ליקרב? לא! אי אמרת בולד שגידולו הקדש — תאמר בתמורה שאינה גידולי הקדש?! הואיל ואינה גידולי הקדש לא תיכשר ליקרב! תלמוד לומר "נקבה" לרבות את התמורה.

11. גירסת השיטה מקובצת והגר"א.

12. הקשו המפרשים: מה הנפקא מינה אם דורשים ולד מ"זכר" ותמורה מ"נקבה" או

"זכר ודאי ונקבה ודאית" כדי למעט טומטום ואנדרוגינוס?

ועוד קשה: הרי אחרי שדרשנו "זכר" לרבות את הולד — אין המלה "נקבה" מיותרת לדרשה, והתורה צריכה לכתוב שאפשר להביא נקבה לשלמים, שאם לא כן, הוה אמינא ששלמים מובאים דוקא מזכרים?

ומתרץ, מפני שכבר כתבה התורה בצאן [כלומר: שלש פרשיות נאמרו בתורה בענין שלמים, בקר, צאן, ועז] "זכר או נקבה", לא הוצרכה התורה לכתוב לגבי בקר, כי מסתמא אין חילוק בין בקר לצאן. נמצא שכל הפסוק לגבי בקר מיותר לדרשה. ואינו צריך לא למעט טומטום ואנדרוגינוס ולא לרבות נקבה. ועיין תוס' בכורות מא ב ד"ה ואתי.